

'Bouw met tropisch hout'

Je huis vertimmeren met tropisch hardhout, mag dat weer? René Klaassen van Stichting Hout Research (SHR) in Wageningen vindt van wel. Tekst Koen Moons

Tropisch hardhout zal voor velen nog klinken als een vies woord. Maar de wereld is veranderd, meent René Klaassen. Hout is een prima bouw materiaal, veel duurzamer dan ijzer of beton. En wat meer is: met het gebruik van tropisch hout kunnen we duurzame bosbouw in de tropen stimuleren. Een duurzaam beheerd productiebos levert geld op en is daarmee een – economisch – alternatief voor leeggekapte landbouwgrond ten behoeve van bijvoorbeeld soja- of palmolieproductie.

Tropisch hardhout, bestaat dat nog?

"Het is een tijd lang uit de gratie geweest. In de jaren '90 stonden houttoepassingen behoorlijk onder druk. Er waren problemen met naaldhout in de sector van geveltimmerwerk en door de ontbossing had tropisch loofhout een slecht imago. De milieubeweging voerde actie bij de houthandel met de bood-

schap dat tropisch loofhout echt niet meer kon. Maar de komst van duurzaam bosbeheer zorgt voor een omslag. De inzet van de milieubeweging is daarmee veranderd. De organisatie achter het FSC-keurmerk, dat wordt gesteund door onder andere WNF en Greenpeace, wil duurzaam bosbeheer in de tropen stimuleren zodat tropische bossen actief beschermd worden."

Maar er verdwijnen toch nog steeds voetbalvelden aan bos elke dag?

"Het probleem van ontbossing is zeker niet verdwenen. Er is nog steeds illegale houtkap maar dat is slechts één van de bedreigingen. Denk aan de omzetting van bos in productiegebieden voor soja, palmolie of rundvles. Duurzame houtproductie is dan juist een manier om tropisch bos te behouden. Het levert namelijk geld op dat gebruikt kan worden om het areaal van duurzaam beheerd bos uit te breiden. Waar de milieuorganisaties eerder zeiden: vermijd het gebruik van tropisch hout, wordt nu gezegd: pas FSC-gecertificeerd hout uit tropische bossen toe, dan steun je indirect het duurzaam beheer daar."

En hoe zit het met hout van eigen bodem?

"In Europa hebben we een lange tradi-

tie van duurzaam bosbeheer, in multifunctioneel beheerd bos wordt houtproductie gecombineerd met natuur en recreatie. Europese productiebossen produceren meer dan wat er aan hout geogst wordt, waarmee het zeker verantwoord is om Europees hout te gebruiken."

Waarom is hout beter dan ijzer en beton?

"Ijzer en beton zijn sterker dan hout en hebben een langere levensduur. Maar er zijn veel toepassingen waar hout als bouw materiaal en als hernieuwbare grondstof prima kan worden ingezet. Bij uitstek een voorbeeld van de circulaire economie. Neem koolstof als voorbeeld en je ziet dat binnen de tijdsperiode waarin we leven CO₂ circuleert van atmosfeer, naar bos, naar product. Na gebruik, bij het verbranden, komt de CO₂ weer in de atmosfeer. Dat is een belangrijk verschil met andere bouwstoffen, die niet hernieuwbaar zijn. Bovendien is de productie van die materialen vervuilerend en kost het meer energie dan bij hout."

Hoe meet je eigenlijk de milieuvriendelijkheid van bouw materiaal?

"Daarvoor wordt een zogenoemde levenscyclusanalyse, LCA, gemaakt. Daarbij wordt gekeken wat een product gedurende de hele levenscyclus kost aan grondstoffen en energie, en welke impact het heeft op het milieu door uitstoot van allerlei stoffen zoals CO₂. Zo'n LCA voor een houten product begint bij de aanplant van het bos en eindigt wan-

neer het product is weggegooid of verbrand. De afgelopen maanden is er binnen de houtbranche een hele serie aan LCA's gemaakt voor bouwproducten. Deze informatie komt in de Nationale Milieu Database. Sinds 2012 is een milieuberekening op basis van deze database onderdeel van een bouwvergunning. Die berekening geeft aan wat de milieubelasting is van alle materialen samen die in een gebouw verwerkt zijn. Wij hebben zelf bijvoorbeeld studies gedaan naar funderingen en het gebruik van meerpalen van verschillende materialen. Daarin kwam hout veel beter uit de bus dan beton."

Hoe objectief is dat?

"Er zijn Europese richtlijnen om zo'n LCA uit te voeren en het uiteindelijke resultaat wordt door een onafhankelijke partij beoordeeld. Maar hoe die richtlijnen en criteria tot stand komen, daar is nog wel discussie over. Want hoe zwaar laat je de uitstoot van CO₂ wegen ten opzichte van de uitstoot van toxische stoffen? En hoe beschouwen we ruimtegebruik voor de productie van grondstoffen? Andere partijen zeggen: houtproductie legt veel meer beslag op de ruimte. Maar is dat erg in geval van bos? Dat heeft toch veel meer functies."

Is er genoeg bekend over tropische bossen en houtproductie?

"Eigenlijk niet. Voor Europese bossen is die kennis er, daar zijn we al honderden jaren bezig met duurzaam bosbeheer. Van de tropen weten we veel minder. Het is bijvoorbeeld moeilijker om te

bepalen hoe oud een boom is, omdat de jaarringen niet altijd te onderscheiden zijn, vanwege het ontbreken van de seizoenen of vanwege de structuur van het hout. Toch is dat ook bij tropisch hout vaak mogelijk, alleen moet daar nog veel over worden uitgezocht. Dergelijk onderzoek moet echt meer vaart krijgen."

Moeten we dan toch wachten met het gebruik van hardhout?

"Dat is denk ik niet nodig. Ik pleit er wel voor om goed te kijken waar tropisch hout een aanvulling is op het overige assortiment. Hout van dichtbij is milieutechnisch nog altijd voordeliger, en daar is een groot aanbod van. Dus als je hout uit de tropen haalt, moet dat wel een meerwaarde hebben. Ook moeten we voldoende aandacht besteden aan het introductieproces van nieuwe tropische houtsoorten; we moet er de eigenschappen van leren kennen en daarmee samenhangend de verwerking en mogelijke toepassing. Het verleden heeft geleerd dat te snelle introductie van een houtsoort tot problemen kan leiden. Dat is slecht voor het imago van hout en dan zie je dat er eerder voor andere materialen gekozen wordt, zoals plastic kozijnen. Dat zou zonde zijn van de mogelijkheden van de duurzame grondstof hout." □

Nieuw: onderzoeksjournalistiek

Als ik zeg dat ik een voorstander ben van het dan krijg ik in progressieve kringen tegenwoordig een schuine blik. Toch is het waar. De nare mensen hiërbij hebben, is heel logisch, maar aan iets belangrijks. Iets dat ik niet als bijzaak beschouwen omdat het mijn werk is: journalistiek. Wereldwijd wagen niet alleen activisten, maar ook journalisten en bloggers hun leven om dingen aan te brengen die verzwegen worden. Hoe hard je verbergen valt, hoe moeilijker zij het hebben om te zeggen of schrijven, beten wat mensen mogen zeggen of schrijven, beten machthebbers geen kritiek meer hoeven te laten dan blijkt het ineens heel makkelijk om gebelangen en handelsrelaties te beschermen van mensen en milieu.

Wat hebben wij hier in Nederland mee maken? Mogen journalisten hun werk gewoon doen. gelukkig maar! Maar kunnen ze dat ook? We praktijk nu je baanvooruitzicht als journalist. Een van de grootste paradoxen hier is de versen journalisten en voorlichters. Wat is die 1 op 10? Als ik ergens anders zou willen werken achteraan sluiten in de rij 'mensen met jour achtergrond' die koortsachtig een baan zoeken iets met hun vakgebied te maken heeft. Ook beweging hebben we persvoorlichters zat. Maar schreef het al eens eerder: wat we harder noemen dan persvoorlichters, is pers.

Daarom heb ik goed nieuws. Die pers, daarvoor zorgen. *Down to Earth* financiert vanaf nu lijke onderzoeksjournalistieke projecten op onderwerpen, met de complimenten van Milieudefensie wil dat de transitie naar een wereld rechtvaardig verloopt. En daarvoor hebben alleen activisten nodig, maar ook journalisten die zoeken, graven en dingen onthullen nooit genoeg, op dit moment al helemaal niet het tijd onze verantwoordelijkheid te nemen. Daarom presenteren we in dit nummer de resultaten van ons eerste onderzoeksjournalistieke project, onderzoekers en een wob-specialist maandenlang gewerkt hebben. Wat gebeurt er achter de schermen in Europa bij het bepalen van normen voor schadelijke stoffen? Lees mee hoe de landbouwlobby erin slaagt te pleiten van inspanningen. En wist de EU de *dieselgate*? Dat valt te betwijfelen naar aanleiding van onderzoek.

Nieuw: onderzoeksjournalistiek van *Down to Earth* moet.

Annemarie Opmeer, hoofdredacteur

"Hout is een prima bouw materiaal, veel duurzamer dan ijzer of beton"